

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Науково-навчальний інститут бізнесу та сучасних технологій

Кафедра фінансів та банківської справи

СИЛАБУС

**навчальної дисципліни «Місцеві фінанси»
на 2020-2021 навчальний рік**

<i>Курс та семестр вивчення:</i>	4 курс, 8 семестр
<i>Освітня програма</i>	«Фінанси і кредит»
<i>Спеціальність</i>	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
<i>Галузь знань</i>	07 «Управління та адміністрування»
<i>Ступінь вищої освіти</i>	Бакалавр
<i>Викладач</i>	к.е.н Тимошенко Оксана Валеріївна, доцент кафедри фінансів та банківської справи
<i>Контактний телефон</i>	(0532) 50-91-71
<i>Електронна адреса</i>	ovt.timoshenko@gmail.com
<i>Дні занять:</i>	згідно розкладу навчальних занять
<i>Консультації:</i>	очне консультування – згідно розкладу; онлайн консультування – електронною поштою в робочі дні з 8 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰
<i>Сторінка дистанційного курсу</i>	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета	формування системи теоретичних знань з основ та методології організації місцевих фінансів, їх складу та управління, виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади й управління.
Тривалість	4 кредити ЄКТС / 120 годин (лекції 16 год., практичні заняття 32 год., самостійна робота 72 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: тестування, виконання навчальних завдань та завдань самостійної роботи, виконання поточних модульних робіт Підсумковий контроль: залік (ПМК).
Базові знання	Наявність широких знань з фінансового аналізу, фінансово-господарського контролю, методики обчислення місцевих податків та зборів.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p>ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.</p> <p>ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)</p> <p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.</p> <p>СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.</p>

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Специфіка організації місцевих фінансів та бюджетний процес на місцевому рівні		
ТЕМА 1. Сутність, складові та основи організації місцевих фінансів	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p align="center">Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> Об'єктивні передумови виникнення місцевих фінансів та їх специфічні ознаки. Вчення про місцеві фінанси та його формування. Інститут місцевого самоврядування як необхідна передумова функціонування місцевих фінансів. Склад і функції місцевих фінансів. Значення місцевих фінансів як фіскального інструменту економічного розвитку та джерела фінансування громадських послуг. Функції і роль територіальних громад. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
ТЕМА 2. Фінансова політика місцевих органів влади	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова політика держави і роль місцевих органів влади в її реалізації. 2. Державна регіональна фінансова політика: поняття, цілі, завдання. 3. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. 4. Зміст та значення Європейської хартії місцевого самоврядування. 5. Конституція України про місцеве самоврядування і місцеві фінанси. 6. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» як базовий нормативний акт з місцевих фінансів. 7. Вдосконалення місцевих фінансів у Бюджетному кодексі України.
ТЕМА 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток місцевих бюджетів та їх роль у місцевих фінансах України. Етапи розвитку місцевих бюджетів України. 2. Місцеві бюджети у складі бюджетної системи. Економічний зміст і структура місцевих бюджетів. 3. Принципи формування місцевих бюджетів України. 4. Види місцевих бюджетів України та їх структура. 5. Місцевий бюджет як план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій і повноважень місцевого самоврядування. 6. Права та обов'язки місцевих органів влади та управління щодо формування і використання бюджетів. 7. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування.
ТЕМА 4. Бюджетний процес на місцевому рівні	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємозв'язок планування місцевих бюджетів з порядком складання проекту державного бюджету та планами економічного і соціального розвитку регіонів. 2. Порядок розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів. 3. Періодичність, структура та терміни подання звітності про виконання місцевих бюджетів. 4. Бюджетний запит. Вимоги до інформації, що надаються в бюджетних запитах. 5. Зміст рішення про місцевий бюджет. 6. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету місцевими фінансовими органами. 7. Шляхи вдосконалення бюджетного планування.

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
ТЕМА 5. Управління місцевими фінансами в Україні	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державне регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування. 2. Роль місцевих фінансових органів у системі виконавчої влади. 3. Права й обов'язки органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади на етапах складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету. 4. Системи касового виконання бюджету: банківська, казначейська та змішана. Їх характеристика, переваги та недоліки. 5. Організація фінансового контролю на місцевому рівні. 6. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ. 7. Аудит як форма регіонального фінансового контролю.
ТЕМА 6. Світовий досвід організації місцевих фінансів	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейська хартія місцевого самоврядування про основні принципи організації місцевих фінансів. 2. Правові та організаційні основи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. 3. Бюджетний федералізм як принцип побудови фінансів місцевого самоврядування. 4. Світовий досвід касового виконання місцевих бюджетів. 5. Порядок вертикального та горизонтального бюджетного вирівнювання. 6. Світовий досвід надання бюджетних трансфертів місцевим органам влади. 7. Організація та інструменти міжбюджетних відносин в зарубіжних країнах.
ТЕМА 7. Формування дохідної бази місцевих бюджетів	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доходи місцевих бюджетів як фінансова основа місцевого самоврядування. 2. Участь держави у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування. 3. Склад доходів місцевих бюджетів. 4. Податкові та неподаткові методи формування доходів місцевих бюджетів. 5. Міжбюджетні трансферти. 6. Обґрунтування місцевих кредитних відносин. 7. Місцеві позики. Види місцевих позик.

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
ТЕМА 8. Система видатків місцевих бюджетів	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад та структура видатків місцевих бюджетів. 2. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами. 3. Фінансування власних та делегованих державою повноважень, порядок їх здійснення та законодавче закріплення. 4. Міжбюджетні трансферти. 5. Бюджети розвитку місцевих бюджетів. 6. Трансформація видатків місцевих бюджетів в контексті децентралізації. 7. Роль місцевих фінансових органів у регіональному фінансовому плануванні.
ТЕМА 9. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність міжбюджетних відносин в Україні. 2. Взаємовідносини місцевих бюджетів з Державним бюджетом, їх особливості. 3. Розподіл видатків відповідно до розподілу повноважень між державною владою і органами місцевого самоврядування. 4. Взаємовідносини в бюджетній сфері між різними рівнями місцевих бюджетів, їх особливості. 5. Порядок використання інструментів бюджетного регулювання між різними рівнями місцевих бюджетів. 6. Суперечності в побудові системи взаємовідносин місцевих бюджетів з Державним бюджетом. 7. Шляхи вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні.
ТЕМА 10. Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	<p>Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад та інфраструктура місцевого господарства та його роль у місцевих фінансах. 2. Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. 3. Система управління місцевим господарством. 4. Створення конкурентного ринку у сфері місцевого господарства. 5. Специфіка організації фінансових відносин підприємств комунальної форми власності як складової частини місцевого господарства. 6. Фінансування підприємств житлового та комунального господарства. 7. Особливості фінансування комунальних закладів культури, освіти, охорони здоров'я, туризму і спорту.

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
ТЕМА 11. Фінанси підприємств комунального господарства	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези) 1. Поняття комунальної власності, суб'єкти та об'єкти права комунальної власності. 2. Формування комунальної власності в Україні. 3. Конституційні гарантії надання громадських послуг. 4. Особливості організації і управління фінансами комунальних підприємств. 5. Класифікація підприємств комунальної власності в залежності від джерел фінансування їх діяльності. 6. Напрями діяльності підприємств комунального господарства. 7. Діяльність підприємств з обслуговування житлових і нежитлових будинків та відокремлених будівель.
Тема 12. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Тематика індивідуальних аналітичних навчально-дослідних завдань (доповіді, реферати, статті, тези) 1. Напрямки, завдання і механізм реалізації реформування житлово-комунального господарства. 2. Організація функціонування підприємств житлового господарства. 3. Структура видатків підприємств житлового господарства. Реструктуризація житлово-комунальних підприємств як засіб стимулювання розвитку галузі. 4. Доходи від нежитлових приміщень. 5. Орендна плата за нежитлові приміщення. 6. Фінансування пільг та субсидій за квартирну плату з місцевого бюджету. 7. Альтернативні форми обслуговування житлового фонду: приватні ЖЕДи і кондомініуми.

Інформаційні джерела

Базові:

1. Бюджетний кодекс України: станом на 1 січня 2012 р. / Верховна Рада України. Офіц. Вид. К.: Парлам. вид-во, 2012. 240 с.
2. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К.: 2017. 119 с.
3. Гораль Л. Т., Спасів Н. Я., Мартинюк В. Ф., Маринчак Л. Р. Місцеві фінанси: навч. посіб. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2015. 350 с.
4. Господарський кодекс України: станом на 21 січня 2011 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2011. 160 с.
5. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси: навч. посіб. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Х., 2014. 343 с.
6. Європейська хартія місцевого самоврядування. Url: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

7. Жихор О. Б., Кириленко О. П., Тридід О. М. та ін. Місцеві фінанси: підручник / за ред. О. Б. Жихор, О. П. Кириленко; Ун-т банк. справи Нац. банку України. К.: УБС НБУ, 2015. 579 с.

8. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII. Url: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/79-19>

9. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 1 квітня 2014 р. № 333-р. Url: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

10. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. Url: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>

11. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142-р. Url: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249797370>

Додаткові:

12. Бондарук Т. Г. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування та можливості його застосування в Україні. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2011. № 1. С. 56–66.

13. Волохова І. Фінансове вирівнювання в Україні: пошук ефективної моделі. Проблеми економіки. 2013. № 4. С. 324–330. Url: http://problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2013-4_0-pages-324_330.pdf

14. Лінтур І. В. Можливості оптимізації формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Url: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/181.pdf>

15. Луніна І. І. Місцеві бюджети України: пошук нових підходів до проведення реформ. Економіка України. 2015. № 3. С. 31–40.

16. Набатова Ю. О., Ус Т. В. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів. Url: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_68

17. Наконечний В. В. Основні світові моделі місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 1. С. 283–289. Url: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2014_1_42

18. Патицька Х. О. Фінансова децентралізація як основа формування самодостатніх територіальних громад. Ефективна економіка. Дніпровський державний аграрно-економічний університет. 2015. № 10. Url: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4412>

19. Пігуль Н. Г., Люта О. В. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 9. 2016. Url: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/140.pdf>

20. Тарасенко Т. Проблема децентралізації в реформуванні місцевого самоврядування в Україні. Державне управління місцевого самоврядування. 2014. № 2 (21). С. 277–286.

21. Тарнай В. А., Карелін С. І., Корнилюк С. В. Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування. К.: Центр політичних студій та аналітики, 2015. 64 с.

22. Титар А. О. Зарубіжний досвід планування та прогнозування доходів місцевих бюджетів. Управління розвитком. 2013. № 16 (156). С. 14–16.

23. Ткачук А. Ф. Латвія: довга дорога реформ. Робочі записки. К.: Легальний статус, 2015. 56 с.

24. Як провели реформу адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування у Латвії. Url: <http://www.csi.org.ua/?p=4802>

25. Яценко Ю. О. Окремі аспекти впровадження програмно-цільового методу у бюджетний процес на рівні місцевих бюджетів. Фінанси України. 2013. № 7. С. 44–77.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки вивчення навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» передбачає:

1) виконання практичних завдань за окремими темами дисципліни з використанням автоматизації доступу до баз даних і знань, а також розв'язання конкретних професійних завдань. Практичні завдання зроблено у середовищі MS Office (MSWord, MSeXcel, MSAccess, MSPowerPoint), MSFrontPage, VBA, що прості у використанні, мають зручний інтерфейс користувача. Результати виводяться на екран монітору, у разі необхідності - на принтер у вигляді тексту, таблиць тощо.

2) здійснення тестового контролю знань студентів за допомогою програмного засобу «OpenTest2.0». Тестування проводиться під час проведення занять (поточний контроль) і під час підсумкового контролю знань.

Політика вивчення навчальної дисципліни та її оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/publicna-informaciya>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-12). Відвідування занять (24 бали); захист домашнього завдання (16 балів); обговорення матеріалу практичних занять (6 балів); виконання навчальних завдань (10 бали); доповіді з рефератами та їх обговорення (8 бали); тестування (16 бали); поточна модульна робота (20 балів)	100
Разом	100

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни